

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

PROSESSI- OIKEUS

DAN FRÄNDE
DAN HELENIUS
PETRA HIETANEN-KUNWALD
TUOMAS HUPLI
RISTO KOULU
JUHA LAPPALAINEN
HEIDI LINDFORS
JOHANNA NIEMI
JAAKKO RAUTIO
TIMO SARANPÄÄ
SANTTU TURUNEN
JYRKI VIROLAINEN
MIKKO VUORENPÄÄ

Alma Talent
Helsinki 2017

5., uudistettu painos

Copyright © 2017 Talentum Media Oy ja kirjoittajat

ISBN: 978-952-14-3052-7

Ulkoasu: Porkka & Kuutsa Oy
Toimitus: Harri Korkeamäki
Taitto: Sirpa Puntti ja Outi Pallari

Paino: BALTO print, Liettua 2017

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

ESIPUHE VIIDENTEEN PAINOKSEEN

Prosessioikeus-teoksen neljäs painos ilmestyi vuonna 2012. Uusi lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö ovat tehneet jälleen välttämättömäksi uuden painoksen julkaisemisen. Erityisesti voidaan mainita hovioikeuden jatkokäsittelyluvan vaatimuksen laajennus, OK 17 luvun uudet näyttösäännöt sekä uusi tuomioistuinlaki.

Aikaisempiin painoksiin verrattuna uusina kirjoittajina esiintyvät Petra Hietanen-Kunwald, Tuomas Hupli, Timo Saranpää, Santtu Turunen ja Mikko Vuorenpää. Erkki Havansi, joka oli eräs Prosessioikeus-teoksen aloitteentekijöistä, ei enää osallistunut tämän painoksen kirjoittamiseen. Kiitämme häntä hänen tärkeästä panoksestaan aikaisempien painosten kirjoittamisessa. Markus Wahlberg on kääntänyt suomeksi ja muuten huolehtinut siitä, että Dan Fränden ja Dan Heleniuksen ruotsinkieliset tekstit ovat saaneet adekvaatin suomenkielisen asun.

Lainsäädäntöä on pääsääntöisesti seurattu vuoden 2016 loppuun. Kustantajan ja kirjoittajien sopimuksen perusteella teoksen sähköinen painos päivitetään jatkossa kaksi kertaa vuodessa.

Miellyttävänä velvollisuutenani on kiittää kirjoittajakumppaneitani sekä toimitusta, erityisesti Harri Korkeamäkeä Alma Talentin edustajana, asiantuntevasta ja sujuvasta yhteistyöstä.

Helsingissä tammikuun lopussa 2017

Dan Frände

ESIPUHE NELJÄNTEEN PAINOKSEEN

Prosessioikeus-teoksen toinen painos ilmestyi syksyllä 2007 ja muuttamaton kolmas painos syksyllä 2008. Tämän jälkeen prosessioikeus on muuttunut ja kehittynyt voimakkaasti ja laaja-alaisesti. Kehityksen syyt löytyvät ensi sijassa Suomen rajojen ulkopuolelta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin konkretisoi jatkuvasti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksen ja muiden siihen läheisesti liittyvien oikeuksien sisältöä. Vähintään yhtä merkittävää kotimaiselle prosessioikeudelle on EU:n toiminta prosessioikeuden alalla. Vuoden 2007 painoksen jälkeen on annettu useita uusia puitepäätöksiä. Erityinen painoarvo on myös sillä, että unionin prosessioikeuden alan päätöksenteko sai uuden oikeusperustan Lissabonin sopimuksella, joka tuli voimaan 1.12.2009.

Prosessioikeuden uudistamiselle on tietenkin ollut myös kotimaiset syynsä. Erityisesti on mainittava kaksi tärkeää uudistusta. Nämä ovat OK 10 luvun uudet säännöt, jotka koskevat oikeuspaikkaa siviilijutuissa, ja uudet säännöt jatkokäsittelyluvasta, jonka saaminen on pienempien juttujen tutkimisen edellytys hovioikeudessa. Esitutkintaa (805/2011) ja pakkokeinoja (806/2011) sekä uutta poliisilakia (872/2011) koskeva kattava uudistus tulee voimaan vasta 1.1.2014. Sen sijaan epävarmaa on, milloin laki sakon ja rikesakon määräämisestä (754/2010) tulee voimaan. Nyt julkaistavassa Prosessioikeus-teoksen uudistetussa neljännessä painoksessa esitys perustetaan voimassa olevaan lainsäädäntöön, mutta myös uusia myöhemmin voimaan tulevia sääntelyjä kuvataan eri yhteyksissä.

Kirjoittajajoukko on hieman muuttunut edellisiin painoksiin verrattuna. Anna Nylund ja Juha Sihto eivät enää esiinny teoksen kirjoittajina. Kiitämme mainittuja henkilöitä heidän tärkeästä panoksestaan teoksen aikaisempien painosten muodostumiseen. Uusina kirjoittajina tässä neljännessä painoksessa ovat Dan Helenius ja Heidi Lindfors. Ensimmäisen ja toisen painoksen päätoimittaja Juha Lappalainen jäi eläkkeelle ja pyysi myös vapauttamista päätoimittajan vastuusta. Kirjoittajien käymien keskustelujen jälkeen päätoimittajan tehtävä lankesi allekirjoittaneelle. Kiitämme Juhaa hänen täysin ratkaisevasta panoksestaan teoksen synnyssä ja jatkuvassa olemassaolossa, ja toivomme, että hänellä on myös jatkossa mahdollisuus suoda aikaa tälle Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan prosessioikeuden opetuksen kulmakivelle. Markus Wahlberg on kääntänyt suomeksi ja muuten huolehtinut siitä, että Dan

---

Fränden ja Dan Heleniuksen ruotsinkieliset tekstit ovat saaneet adekvaatin suomenkielisen asun.

Asiahakemistossa on pysytetty ensimmäisen painoksen runko, jota on tarvittavilta osin täydennetty ja muutettu toimituksessa ja kirjoittajien toimesta.

Lainsäädäntöä on pääsääntöisesti seurattu vuoden 2011 loppuun.

Miellyttävänä velvollisuutenani on kiittää kirjoittajakumppaneitani samoin kuin Max Janssonia vaivannäöstä sekä toimitusta, erityisesti Pertti Vehkalahta Sanoma Pron edustajana, asiantuntevasta ja sujuvasta yhteistyöstä.

Helsingissä helmikuun alussa 2012

Dan Frände

ESIPUHE TOISEEN PAINOKSEEN

Prosessioikeus-teoksen ensimmäinen painos ilmestyi vuoden 2003 lopussa. Oikeudenkäyntilainsäädännön muutokset tuon ajankohdan jälkeen ovat tehneet tarpeelliseksi saattaa toinen uudistettu painos julkisuuteen jo suhteellisen pian ensimmäisen painoksen ilmestymisen jälkeen. Keskeisimmistä muutoksista mainittakoon siviiliprosessin sektorilla oikeudenkäynnin ulkopuolella tapahtuva tuomioistuinsovittelu ja ryhmäkanne sekä rikosprosessissa tunnustettuja tekoja koskeva uusi kirjallinen menettely. Myös kansainvälistä siviili- ja rikosprosessia koskeviin säännöstöihin on tullut merkittäviä uudistuksia. Lisäksi teosta on täydennetty välimiesmenettelyä koskevalla jaksolla, joka jäi ensimmäisestä painoksesta pois.

Pienempiä säädösmuutoksia ja oikeustapausaineistoa on uuteen painokseen luonnollisesti kertynyt runsaasti. Lainsäädäntöä on seurattu vuoden 2007 kevätkaudelle niin, että eduskunnan ennen vaalikauden päättymistä 13.3.2007 hyväksymät lait on otettu huomioon.

Kirjoittajista Dan Frände on laatinut jaksonsa entiseen tapaan ruotsiksi. Tekstit on suomentanut OTL Markus Wahlberg. Asiahakemistossa on pysytetty ensimmäisen painoksen runko, jota on tarvittavilta osin täydennetty ja muutettu toimituksessa ja kirjoittajien toimesta.

Miellyttävä velvollisuuteni on jälleen kiittää kirjoittajakumppaneitani vaivannäöstä ja toimitusta asiantuntevasta ja sujuvasta yhteistyöstä.

Helsingissä toukokuun lopussa 2007

Juha Lappalainen

ESIPUHE ENSIMMÄISEEN PAINOKSEEN

Siviili- ja rikosasioiden oikeudenkäyntiä koskevat säännökset ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana olleet syvälle käyvien muutosten kohteena. Hieman liioitellen voidaan sanoa, että koko prosessikulttuuri on muuttunut. On pyritty eroon vanhasta kirjelmävetoisesta oikeudenkäynnistä kohti keskitetympää ja suullisempaa oikeudenkäyntiä. Tähän teokseen on seitsemän kirjoittajan voimin koottu tietopaketti siitä, millainen on Suomen siviili- ja rikosoikeudenkäyntijärjestelmä yleisissä tuomioistuimissa syksyllä 2003.

Siviili- ja rikosprosessin esittely yksissä kansissa luontuu Suomen prosessijärjestelmään ilman suurempia ongelmia, koska meillä erot riita- ja rikosasioissa noudatettavien menettelytapojen välillä eivät ole kehittyneet yhtä suuriksi kuin esimerkiksi Keski-Euroopassa. Monin kohdin on mahdollista sisällyttää samaan tekstiin menettely siviili- ja rikosasioissa. Tällainen esitystekniikka antaa lukijalle suoraan kuvan prosessilajien välisistä eroista ja yhtäläisyyksistä. Tulevaisuudessa yhteisesityksen laatiminen voi kyllä olla vaikeampaa, koska siviili- ja rikosprosessin erot ovat niin kotimaisten uudistusten kuin EU:n piirissäkin tapahtuvan oikeudellisen yhteistyön myötä olleet kasvamassa. Viimeaikaiset uudistukset ovat korostaneet prosessilajien omia erityispiirteitä ja yhteyttä prosessin taustalla olevaan aineelliseen siviili- ja rikosoikeuteen.

Teoksessa on seurattu lainsäädäntöä syyskuun 2003 loppuun (säädös-kokoelman numeroon 831/2003). Tuon ajankohdan jälkeen ilmestynyttä kirjallisuutta ja oikeustapausaineistoa ovat kirjoittajat voineet ottaa huomioon vielä vedosten tarkastamisvaiheessa.

Kirjoittajista Dan Frände on laatinut osuoksistaan käsikirjoituksen ruotsiksi. Tekstit on kääntänyt suomeksi Juha Sihto lukuun ottamatta jaksoja II.5. (tuomioistuinten toimivalta rikosasioissa), III.1.2.2. (asianomistaja) ja IV.2.1. (syyteharkinta), jotka on kääntänyt Jaakko Rautio, sekä jaksoa V.3.2.3. (todistustaakka rikosprosessissa), jossa kääntäjänä on toiminut kirjoittajapiirin ulkopuolelta OTL Kristina Andström.

Asiahakemiston, joka näin laajassa teoksessa on suuritöinen, on laatinut oik. yo. Laura Stenius.

Kiitän kirjoittajakumppaneitani ahkeruudesta, jolla mittava työ on saatu päätökseen, sekä omasta ja muiden kirjoittajien puolesta WSOY Lakitiedon henkilökuntaa hyvin sujuneesta yhteistyöstä.

Helsingissä marraskuun lopulla 2003

Juha Lappalainen